

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ОДЕСЬКА НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ

**НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПРИКЛАДНОЇ ЕКОНОМІКИ ТА
МЕНЕДЖМЕНТУ ІМ. Г.Е. ВЕЙНШТЕЙНА**

МАТЕРІАЛИ

VIII МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

15 – 16 жовтня 2020 р.

**ЕКОНОМІЧНІ ТА СОЦІАЛЬНІ АСПЕКТИ
РОЗВИТКУ УКРАЇНИ НА
ПОЧАТКУ ХХІ СТОЛІТТЯ**

Одеса

УДК: 338.43:316.502(477)

Економічні та соціальні аспекти розвитку України на початку XXI століття. Матеріали VIII Міжнародної науково-практичної конференції 15-16 жовтня 2020 р. Одеса: Одеська національна академія харчових технологій, 2020. – 280 с.

У матеріалах конференції знайшли відображення економічні та соціальні аспекти розвитку України на початку XXI століття. Були запропоновані шляхи вирішення найактуальніших та нагальних проблем багатьох сфер сучасного бізнесу та новітні управлінські технології в сучасних турбулентних умовах існування підприємств. В доповідях особлива увага приділялась прикладному характеру досліджень та їх впливу на поліпшення економічної ситуації в країні.

Редакційна колегія:

Агеева І.М. - к.е.н., доц., Басюркіна Н.Й. - д.е.н., доц., Купріна Н.М. - к.е.н., доц., Лагодієнко В.В. – д.е.н., проф., Немченко В.В. - д.е.н., проф., Павлов О.І. - д.е.н., проф., Рогатіна Л.П. - д.е.н., доц., Савенко І.І. - д.е.н., проф., Ніколюк О.В. – д.е.н., доц., Каламан О.Б. – к.е.н., доц., Мельник Ю.М. – д.е.н., доц.

Література

1. Сборник документов, касающихся международных аспектов высшего образования: (Законы, указы, постановления, конвенции декларации, соглашения, рекомендации, протоколы, заявления, докл., рук., другие материалы) / [Сост. Е.В. Шевченко] СПб., 2000. – 541 с.,
2. Делор Ж. та ін. Міжнародна комісія по освіті для ХХІ сторіччя.: Доповідь ЮНЕСКО: освіта прихований скарб // ВВМ. 1997. № 9. С. 22–23.
3. Доповідь Всесвітнього економічного форуму The Future of Jobs, [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://reports.weforum.org/future-of-jobs-2016/>
4. Наказ МОН України від 10.07.2019 року за № 959. Стандарт вищої освіти за спеціальністю 073 «Менеджмент» для другого (магістерського) рівня вищої освіти.

СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ УПРАВЛІННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВ БОРОШНОМЕЛЬНОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ

Відоменко І.О., к.е.н., доц., Гордієнко Л.Л., к.т.н., доц.
Одеська національна академія харчових технологій

Вступ. За даними спілки «Борошномели України» [1] обсяги виробництва пшеничного та житньо-пшеничного борошна в Україні продовжують скорочуватися. Так, в 2019 році українські борошномели виробили на 1,586 млн. тонн, тобто, майже на 3 % менше, ніж в 2018 році. В той же час обсяги виробництва хліба та хлібобулочних виробів нетривалого зберігання скоротилися на 10,7 %. Стрімке падіння попиту на борошно, яке є сировиною для хліба та хлібобулочних виробів нетривалого зберігання, та висока конкурентність ринку борошна ставлять перед підприємствами борошномельної промисловості задачу удосконалення процесу управління власною конкурентоспроможністю шляхом визначення основних проблем, які виникають в даному процесі в сучасних умовах. У зв'язку саме з цим стає актуальним проведене дослідження.

Матеріали і методи. Дослідженню проблем «управління конкурентоспроможністю підприємства» приділяється значна увага науковців, про що свідчать роботи зарубіжних і вітчизняних дослідників, таких як: М. Портер, Р. Фатхудинов, І. Посохов, Т. Омеляненко, Д. Барабась, А. Вакуленко, Л. Бабаченко, Х. Ковшун, Ю. Портна, О. Кузьмін, Г. Скударь, Р. Мансуров, та ін. [2-5]. У роботах цих авторів розглядаються теоретичні основи управління конкурентоспроможністю підприємства. Незважаючи на всебічні дослідження проблем управління конкурентоспроможністю підприємства, майже відсутні науково-практичні розробки з питань управління конкурентоспроможністю борошномельних підприємств, що обумовлює мету даного дослідження –

виявити сучасні проблеми управління конкурентоспроможністю даних підприємств, які впливають на ефективність їх діяльності.

Результати дослідження. Виходячи з мети роботи, перш за все, необхідно визначитися з дефініцією «управління конкурентоспроможністю підприємства». В роботах [3-5] наведені різноманітні формулювання даного терміну, що пояснюється багатогранністю даного процесу, як одного з елементів управління підприємством, та метою досліджень цих науковців. Однак, на наш погляд, визначення, надане в роботі Т. Омеляненко, Д. Барабась, А. Вакуленко, є більш повним та обґрунтованим: «управління конкурентоспроможністю підприємства – це певний аспект менеджменту підприємства, спрямованого на формування, розвиток і реалізацію конкурентних переваг, забезпечення життєздатності підприємства як суб'єкта економічної конкуренції [4, с. 107].

Таким чином, формування, розвиток і реалізація конкурентних переваг – це основна мета процесу управління конкурентоспроможністю кожного підприємства. За М. Портером [2]– конкурентні переваги продукції підприємства бувають двох видів – «диференціація за якістю» та «низькі витрати». В роботі [6] обґрунтовано вибір базової конкурентної переваги для борошномельних підприємств – «низькі витрати».

Формування конкурентної переваги в низьких витратах потребує застосування відповідних методів управління собівартістю продукції. Незважаючи на те, що собівартість є внутрішнім показником діяльності підприємства, який характеризує ефективність процесів діяльності підприємства, однак на нього суттєво впливають фактори зовнішнього середовища, особливо, якщо мова йде про виробниче підприємство. І борошномельні підприємства не є виключенням. Розглянемо окремі складові собівартості борошна та вплив на них зовнішнього середовища.

На борошномельних підприємствах можна виділити три процеси основної діяльності, які генерують відповідні складові собівартості: виробничий процес, процес реалізації продукції та процес управління підприємством. Виробничий процес характеризується показником виробничої собівартості, процес реалізації – калькуляційною статтею «Витрати на збут», а процес управління відображений, здебільшого, в статтях «Адміністративні витрати» та «Витрати основної діяльності». Слід зазначити, що рівень витрат у статтях «Витрати на збут», «Адміністративні витрати» та «Витрати основної діяльності» залежить переважно від самого підприємства, тобто на них суттєво впливають фактори внутрішнього середовища. В той же час, на виробничу собівартість борошномельного підприємства найвагомійший вплив має зовнішнє середовище, оскільки даний тип виробництва відноситься до ресурсоемного та енергоємного виробництва.

Так, в складі виробничої собівартості левову частку займає сировина - продовольче зерно. Враховуючи, що середня ціна на продовольче зерно – пшениця III класу - на 1 жовтня 2020 року становить 7450 грн/т з ПДВ, а вихід борошна з 1 т зерна на борошномельних підприємствах при двохсортовому помелі в середньому по галузі – 71 %, то витрати сировини складуть - 8744

грн/т (за вирахуванням ПДВ). При цьому середньоринкова ціна на 1 т борошна вищого ґатунку за даними [1] – 9750 грн/т з ПДВ. Отже, основною проблемою, яка впливає на конкурентоздатність борошномельних підприємств, є високі ціни на сировину, що обумовлено високою експортною активністю зернотрейдерів. Для швидкого формування великих експортних партій зернотрейдери оголошують на портових елеваторах досить високі ціни на закупівлю зерна, оскільки все одно отримають від держави повернення 20 % ПДВ, і, тим самим, створюють конкуренцію в закупівлі зерна борошномельним підприємствам, адже агропромисловим підприємствам байдуже, кому реалізувати зерно – переробникам чи експортерам.

В собівартості борошна частка витрат на електроенергію знаходиться в межах 4-5 %; тому ще однією проблемою, яка позначається на рівні витрат борошномельного підприємства, є постійне зростання цін на електроенергію.

Все це суттєво впливає на конкурентоздатність борошномельних підприємств як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринках.

Висновки. Дослідження сучасних проблем управління конкурентоспроможністю борошномельних підприємств дозволило виявити негативні фактори зовнішнього середовища, які суттєво впливають на можливість формування довготривалої конкурентної переваги «низькі витрати», що в майбутньому призведе до банкрутства невеликих приватних борошномельних підприємств, і, як наслідок, до часткової монополізації регіональних ринків та підвищення цін на борошно та хліб для кінцевих споживачів.

Література

1. Спілка «Борошномели України» - Режим доступу: <https://www.ukrmillers.com/muka/virobnitstvo-boroshna-v-ukrajini-zapidsumkami-2019-roku-skorocheno-na-3> та <https://www.ukrmillers.com/muka/zatizhden-pshenichne-boroshno-v-ukrajini-podorozhchalo-bilsh-nizh-na-1000-grn-t>
2. Портер Майкл Е. Международная конкуренция. Конкурентные преимущества стран. - М.: Альпина Паблицер, 2013. – 264 с.
3. Посохов І.М., Чепіжко О.В. Проблеми управління конкурентоспроможністю підприємств в умовах трансформації економіки України. – Харків: НТУ ХПІ, 2018. -- Режим доступу: http://repository.kpi.kharkov.ua/bitstream/KhPI-Press/36625/1/Posokhov_Problemy_upravlinnia_2018.pdf
4. Омеляненко Т. В., Барабась Д. О., Вакуленко А. В. Управління конкурентоспроможністю підприємства: Навч.-метод. посіб. для самот. вивч. дисц. – К.: КНЕУ, 2006 – 272 с. - Режим доступу: <https://core.ac.uk/download/pdf/197261326.pdf>
5. Бабаченко Л., Ковшун Х., Портна Ю. Особливості управління конкурентоспроможністю підприємства. Проблеми і перспективи економіки та управління. 2019. № 3 (19). С. 45-52. - Режим доступу: http://journals.stu.cn.ua/problems_and_prospects_economics_management/article/view

6. Відоменко І. О. Організаційно-економічний механізм реалізації стратегії конкуренції підприємства борошномельної промисловості [Текст]: автореф. дис. канд. екон. наук: 08.07.01 / Відоменко Ірина Олександрівна; Нац. акад. наук України, Ін-т пробл. ринку та екон.-екол. дослідж. - О., 2005. - 20 с.

ДОСЛІДЖЕННЯ МЕХАНІЗМІВ ФОРМУВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ СТРАТЕГІЇ ПІДПРИЄМСТВ РЕСТОРАННОГО ГОСПОДАРСТВА

**Відоменко І.О., к.е.н., Мазур К.С., магістр
Одеська національна академія харчових технологій**

Вступ. Ресторанне господарство України є активним учасником ринкових відносин. Його розвиток залежить від багатьох чинників, наприклад кон'юнктури споживчого ринку, загальних тенденцій, динаміки економіки держави, змін структури попиту та пропозиції, розвитку нових форм організації бізнесу, тощо. Ресторанний бізнес є досить привабливим для інвестування. Це пов'язано зі специфікою галузі. За даними аналітиків термін окупності капіталовкладень коливається в межах 15-40 місяців в залежності від типу закладу ресторанного господарства. Актуальність даної теми полягає в тому, що сьогодні для підвищення конкурентоспроможності підприємств галузі ресторанного бізнесу необхідно сформувати широкий спектр стратегічних інвестиційних інструментів, які дозволять їм здійснювати в майбутньому активний розвиток та впроваджувати різноманітні інноваційні технології.

Матеріали і методи. Дослідженню проблем формування інвестиційної стратегії приділяється значна увага науковців, про що свідчать роботи зокрема І.А. Бланка, Федоренко В. Г., Гойко А.Ф., І. Ансоффа, Т.В. Майорова, А.П. Міщенко, А. Томпсона, А.Дж. Стрікланда, Н.А. Хруща та ін. [1-3] У роботах цих авторів розглядаються різні підходи до понять «інвестиційна стратегія» підприємства, досліджуються теоретичні та практичні аспекти формування та вибору інвестиційної стратегії підприємства під впливом факторів внутрішнього та зовнішнього середовища, визначаються принципи формування інвестиційної стратегії. Не зменшуючи значення розглянутих робіт, слід відзначити, що багато теоретичних питань ще нерозв'язані, залишаються дискусійними, а в інших випадках і не поставлені. Проаналізувавши опубліковані праці та існуючу практику формування і реалізації інвестиційної стратегії, можна стверджувати, що в них недостатньо простежуються специфічні моменти вибору та реалізації інвестиційної стратегії на основі розробки дієвих механізмів, які були б ефективними для підприємств ресторанного господарства. Це й обумовило мету даного дослідження.

Результати дослідження. Розробка інвестиційної стратегії неможлива без розробки організаційно-економічного механізму формування інвестиційної стратегії. Організаційно-економічний механізм формування стратегії – це сукупність субмеханізмів, яка призначена для формування інвестиційної стратегії та перетворення її в поточні та оперативні рішення управлінського

52	СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ УПРАВЛІННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВ БОРОШНОМЕЛЬНОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ Відоменко І.О., к.е.н., доц., Гордієнко Л.Л., к.т.н., доц., ОНАХТ, м. Одеса	149
53	ДОСЛІДЖЕННЯ МЕХАНІЗМІВ ФОРМУВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ СТРАТЕГІЇ ПІДПРИЄМСТВ РЕСТОРАННОГО ГОСПОДАРСТВА Відоменко І.О., к.е.н., доц., Мазур К.С., магістр, ОНАХТ, м. Одеса	152
54	ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ ВИНОРОБНОЇ ГАЛУЗІ Відоменко І.О., к.е.н., доц., Проданова Г.О., магістр, ОНАХТ, м. Одеса	154
55	ВПРОВАДЖЕННЯ ЗАХОДІВ ПО РЕАЛІЗАЦІЇ СТРАТЕГІЇ ЗРОСТАННЯ В ГОТЕЛЬНИХ МЕРЕЖАХ: МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД Дьяченко Ю.В., к.е.н., доцент, ОНАХТ, м. Одеса	157
56	ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЛОГІСТИЧНИХ ПЕРЕВЕЗЕНЬ В УМОВАХ РОЗВИТКУ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ Дроздова В.А., к.е.н., доцент, Репінська-Чуркіна К.О., магістр, ОНАХТ, м. Одеса	160
57	СТРАТЕГІЧНИЙ АНАЛІЗ ДІЯЛЬНОСТІ ВИНОРОБНИХ ПІДПРИЄМСТВ Каламан О. Б., к.е.н., доцент, ОНАХТ, м. Одеса	163
58	ДОСЛІДЖЕННЯ ВПЛИВУ ПРОФЕСІЙНО ВАЖЛИВИХ ЯКОСТЕЙ ПЕРСОНАЛУ НА ЕФЕКТИВНІСТЬ РОБОТИ ПІДПРИЄМСТВ Козак К.Б., к.е.н, доцент, Мірковець Ю.Л., магістр, ОНАХТ, м. Одеса	166
59	ЛЮДСЬКИЙ ПОТЕНЦІАЛ ЯК ОСНОВА СТРАТЕГІЧНОГО РОЗВИТКУ ОБ'ЄДНАНИХ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД Козак К.Б., к.е.н, доцент, Мироненко Б.В., магістр, ОНАХТ, м. Одеса	169
60	ДОСЛІДЖЕННЯ ВПЛИВУ СИСТЕМИ МОТИВАЦІЇ ЛОГІСТИЧНИХ ПІДРОЗДІЛІВ НА ФІНАНСОВІ ПОКАЗНИКИ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА Козак К.Б., к.е.н, доцент, Дроздова Є.А., магістр, ОНАХТ, м. Одеса	172
61	ПАРАДИГМА УПРАВЛІННЯ СТРАТЕГІЧНИМ РОЗВИТКОМ ПІДПРИЄМСТВА Колеснікова К.С., к.е.н., доцент, ОНАХТ, м. Одеса	174
62	АНАЛІЗ ЗОВНІШНІХ ФАКТОРІВ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ СТРАТЕГІЇ ПІДПРИЄМСТВ РЕСТОРАННОГО БІЗНЕСУ Коренман Є. М., ст. викладач, ОНАХТ, м. Одеса	176
63	СТАРТЕГІЧНІ НАПРЯМИ РОЗВИТКУ РИНКУ М'ЯСА ТА М'ЯСНОЇ ПРОДУКЦІЇ Коренман Є. М., ст. викладач, Русецька А.О., студентка, ОНАХТ, м. Одеса	180
64	РОЗРОБКА СИСТЕМИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА В КРИЗОВИХ УМОВАХ Корсікова Н.М. к.е.н., доцент, Бондаренко А. І, магістр, ОНАХТ, м. Одеса	181
65	ОСОБЛИВОСТІ ВПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ В УМОВАХ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ Мануїлова К.В., д. н. держ. упр., доцент, Мужайло В. Д., к.е.н., доцент, ОНАХТ, м. Одеса	184
66	ЛОЯЛЬНІСТЬ СПОЖИВАЧІВ ЯК СКЛАДОВА ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ ТИМЧАСОВОГО РОЗМІЩЕННЯ Дьяченко Ю.В., к.е.н., доцент, Полоус Д.Т. магістр, ОНАХТ, м. Одеса	186
67	ВИКЛИКИ СУЧАСНОСТІ І УПРАВЛІНСЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ. Пурцхванідзе О.В., канд. філос. наук, доцент, Новікова В.С., студентка, ОНАХТ, м. Одеса	189
68	ОРГАНІЧНЕ ВИРОБНИЦТВО В УКРАЇНІ ТА СВІТІ. РЕАЛІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ Ринкова А.А., аспірантка, ОНАХТ, м. Одеса	192
69	ІННОВАЦІЇ В ІНФОРМАЦІЙНОМУ ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ	196